اعتماد
دیپلماسی
siasat@etemadnewspaper.ir

نگاه

دیپلماسی فعال ظریف، از شرق تا غرب

□ سید فرشید موسوی / اوج هنر یک دیپلماسی موفق، طراحی و اجرای سیاست خارجی همه‌جانبه نگر، پویا، دارای تعامل و منافع محور است. نگاهی گذرا به سفرهای کاری یک ماه اخیر محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد که طراحی و اجرای یک سیاست خارجی فعال، متوازن و هوشمندانه از سوی دستگاه دیپلماسی کشورمان و شخص وزیر امور خارجه در دستور کار قرار دارد که همزمان از شرق آفریقا تا قلب اروپا و بسیاری از همسایگان را در بر گرفته است.

تنوع سفرها و رایزنی‌های دو و چند جانبه وزیر امور خارجه کشورمان با همتایان و دیگر مقامات کشورهای مختلف جهان نشان می‌دهد، پذیرش مسوولیت سنگین بسامان رساندن پرونده ۱۲ ساله ملی و استراتژیک هسته‌ای، از نگاه همه‌جانبه نگر به دیگر مسائل جهانی و منطقه‌ای، به ویژه در خصوص حفظ و ارتقای روابط با همسایگان نکاسته و سکانداران دستگاه دیپلماسی کشور با دقت و ظرافت همه جبهه‌های دیپلماسی را حظ مقدم و اولویت خود تعریف کرده‌اند.

سفرهای اخیر محمد جواد ظریف به کشورهای اتریش، سوییس، عربستان، کنیا، اوگاندا، بروندی، تانزانیا، ارمنستان، آذربایجان، بلاروس و اخیرا هم عراق بلافاصله پس از مذاکرات نفسگیر هسته‌ای در ژنو، حکایت از دیپلماسی فعال و همه‌جانبه نگر وزارت امور خارجه دارد که از هر ظرفیت و فرصتی برای حفظ منافع ملی و ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در کلیه سطوح جهانی و منطقه‌ای و تحکیم روابط دو جانبه استفاده و بهره‌برداری می‌کند. در همین حال سفر هیات‌های مختلف سیاسی به تهران و دیدار با مقامات بلند پایه سیاسی کشورمان از جمله سفرهای اخیر وزرای امور خارجه کرواسی، پرتغال و چین در همین بازه زمانی و سفر وزرای خارجه چند کشور دیگر ظرف هفته‌های آینده را نیز باید در همین چارچوب مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار داد.

خبر

اوباما مقابل مخالفان توافق هسته‌ای ایستادگی کند

ویلیام جی پری وزیر سابق دفاع امریکا، شان اوکیف وزیر سابق نیروی دریایی و معاون دفتر مدیریت و بودجه، دریاسالار جیمز استاوریدیس فرمانده ارشد نیروهای ناتو در اروپا و جو ریدر، معاون سابق ارتش طی یادداشتی برای مجله پلتیکو تاکید کردند: زمان آن است که اوباما با جدیت در برابر تمام مخالفت‌هایی که با یک توافق هسته‌ای می‌شود، ایستادگی کند. به گزارش فرارو این چهار مقام سابق ارشد امریکا یادداشت خود را این‌طور آغاز می‌کنند: زمانی که رهبران امریکا با هم همکاری می‌کنند تا بر چالش‌های امنیت ملی و سیاست خارجی غلبه کنند، امنیت امریکا به بالاترین حد می‌رسد. با این حال اختلافات حزبی، بهترین شانس کشورمان برای از بین بردن تهدید هسته‌ای ایران را به خطر انداخته است. ما در مرحله مهمی هستیم. اگر مقامات ما اختلافات سیاسی داخلی‌شان را کنار نگذارند و برای حفظ مذاکرات هسته‌ای ایران در مسیر اصلی با هم همکاری نکنند، امریکا احتمالا فرصت مهمی را برای تقویت امنیت و نفوذ خود در تاریخ جهان از دست خواهد داد. مذاکرات طی ۱۸ ماه اخیر به‌طور جدی در جریان بوده و در طول این دوره، ایران زیرنظر دقیق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به‌طور کلی بر الزامات توافق موقت پایبند بوده است. در این شرایط دور کردن ایرانیان از میز مذاکرات، دینامیک خاورمیانه و ورای آن را بغرنج‌تر خواهد کرد. ما باید از این مذاکرات حمایت کنیم و برای منافع امنیت ملی خود و متحدان مان به این راه ادامه دهیم. حتی با انجام توافق، تلاش‌های بسیاری برای اطمینان دادن به دوستان مان در منطقه لازم است که نشان دهیم هدف‌مان از توافق این نبود که فقط بگوییم توافق کردیم. ضمن اینکه درگیری علنی که میان رهبران کنگره و رییس‌جمهوری در مورد سخنرانی نتانیاهو شکل گرفته، تنها باعث شده بحث بسیار جدی‌تر در مورد اینکه یک توافق قابل قبول باید به چه شکل باشد، منحرف شود.

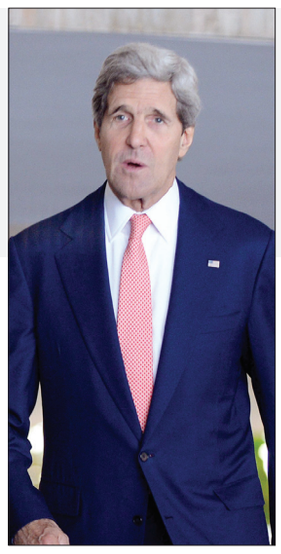

نظر خودتان را در مورد این مطلب برایمان پیامک کنید
۳۰۰۰۴۷۵۳

پیشرفت حاصل شده در گفت‌وگوهای هسته‌ای، موافقان و مخالفان را به جنبش واداشت

پس لرزه‌های یک مذاکره موفق

گروه دیپلماسی | پس لرزه‌های مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۵ در ژنو ادامه دارد. اندک پیشرفتی که محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان پیش از ترک ژنو در خصوص چهار روز مذاکرات فشرده هسته‌ای میان ایران و امریکا و سایر اعضای ۱+۵ بر زبان راند، مخالفان توافق را به دلواپسی انداخته است. هرچند در مقابل ایران شش کشور در مذاکرات هسته‌ای نشسته‌اند اما عملا این مذاکرات در چندماه اخیر به دوئل سیاسی و فنی ایران — امریکا بدل شده است. در این میان بیشترین میزان اظهارنظرها در خصوص سرنوشت این مذاکرات هم از سوی وزرای امور خارجه ایران و امریکا و دیگر اعضای تیم مذاکره‌کننده دو کشور به گوش می‌رسد. در شرایطی که وزیر امور خارجه ایران از ژنو راهی بغداد شد تا با دیدار با مقام‌های عالیرتبه کشور میزبان، دیپلماسی غیر هسته‌ای را هم پیش ببرد اما جان کری، وزیر امور خارجه امریکا تنها چند ساعت پس از ورود به امریکا برای دفاع از بودجه مورد درخواست وزارت امور خارجه امریکا راهی کمیته روابط خارجی سنای این کشور شد و عملا با پرسش‌هایی در خصوص مذاکرات هسته‌ای اخیر با ایران در ژنو روبه‌رو شد.

در شرایطی که گفته می‌شود این دور از مذاکرات هسته‌ای میان ایران و امریکا در ژنو که در عالی‌ترین سطح هم برگزار شد و در آن برای نخستین‌بار رییس سازمان انرژی اتمی ایران و وزیر انرژی امریکا هم حضور داشتند، پیشرفت‌هایی در خصوص اختلاف‌های فنی میان دو طرف به دست آمده است، وزیر امور خارجه امریکا به صراحت اعلام کرد که هنوز نمی‌تواند نتیجه مذاکرات هسته‌ای با ایران را پیش‌بینی کند. جان کری که در این جلسه با برخی انتقادها در خصوص توافق هسته‌ای احتمالی با ایران روبه‌رو شد در ادامه افزود: واقعیت این است که مساله ایران قطعا جنجال‌برانگیز است و ممکن است ریسک‌هایی داشته باشد. اما ما این جرأت را به خودمان داده‌ایم بپذیریم که بتوان به جای جنگ یا اینکه از ابتدا تهدیداتی انجام دهیم که به تقابل منجر شود، با دیپلماسی ایران را از گزینه دستیابی به سلاح هسته‌ای دور کنیم. به همین خاطر داریم تلاش‌مان را می‌کنیم. نمی‌توانم پیش‌بینی کنم که مذاکرات به کجا می‌رسد، اما تلاش‌ها را رهبری می‌کنیم تا با همراهی شرکای‌مان در ۱+۵، کمک کنیم که این کار انجام شود. مذاکرات هسته‌ای میان ایران و امریکا وارد سیزدهمین سال خود شده است و این در حالی است که در حال حاضر این مذاکرات برای نخستین‌بار در طول بیش از یک دهه گفت‌وگوی هسته‌ای به نتیجه رسیدن نزدیک شده است. در سال ۲۰۰۵ میلادی دو طرف که در آن زمان شامل ایران از یک سو و تروئیکای اروپایی از سوی مقابل می‌شد، مذاکرات به امضای توافق هسته‌ای نزدیک شده بود که در دقیقه ۹۰ کارشکنی امریکایی‌ها و اصرار بر برچیده شدن تمام فعالیت‌های هسته‌ای ایران منجر به شکست مذاکرات شد. جان کری، در ادامه سخنان اخیر خود در کمیته روابط خارجی سنا به انتقاد از رویکرد جورج بوش، رییس‌جمهور سابق امریکا در قبال ایران پرداخت و گفت سیاست دولت قبلی برای برچیدن برنامه غنی‌سازی ایران شکست خورد. دولت جورج دابلیو بوش، سیاست عدم غنی‌سازی را پیش گرفته بود. ایران در سال ۲۰۰۳، ۱۶۴ سانتریفیوژ داشت و سیاست عدم غنی‌سازی دستور کار بود، پنج سال هم فرصت باقی بود (از دولت بوش)، اما در آن سال‌ها آنها (ایران) به سمت جایی که الان هستند، رشد کردند، احتمالا ۲۰۰۰۰ سانتریفیوژ، که ۱۹۰۰۰ تای آنها نصب شده و تعداد سانتریفیوژهای فعال را هم که می‌دانید. رییس دستگاه دیپلماسی امریکا ادامه داد: «خوب چه اتفاقی افتاد؟ چه کاری کردند؟ آن دولت کجا بود که سیاست عدم غنی‌سازی را اجرایی کند؟ خوب حدس بزنید چه اتفاقی افتاد؟ آنها یاد گرفتند که چطور غنی‌سازی کنند. آنها حالا دارند غنی‌سازی می‌کنند. حالا سوال اینجاست که آیا می‌توان سیستمی ایجاد کرد که آنها هم مثل دیگرانی که دارند غنی‌سازی می‌کنند، برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای داشته باشند، که قابل مدیریت، قابل کنترل، قابل راستی‌آزمایی و قابل حسابرسی باشد یا نه.» جان کری در حالی در اظهارات اخیر خود تمام تلاش خود را به کار گرفت که بر جنبه‌های مثبت فرصت دادن به دیپلماسی در برابر ایران اشاره کند که وی در لندن و پیش از حضور در ژنو برای مذاکرات هسته‌ای با ایران در روز یکشنبه لحنی متفاوت و اسراییل پسند اتخاذ کرده و تاکید کرده بود که در شرایطی که ایران صلح آمیز بودن برنامه هسته‌ای خود را اثبات نکند، واشنگتن حاضر به ترک میز مذاکرات خواهد بود. این سخنان واکنش علی‌اکبر ولایتی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در ایران و همچنین سید عباس عراقچی، عضو ارشد تیم مذاکره‌کننده کشورمان را به دنبال داشت. جان کری پس از حضور در این جلسه استماع هم در جلسه دیگری اعلام کرده بود که «به زودی» مشخص شود که آیا ایران یک توافق قابل قبول و قابل راستی‌آزمایی را می‌پذیرد یا نه. وی با بیان اینکه هنوز توافقی صورت نگرفته و منتقدان مذاکرات عجله می‌کنند، افزود: «سیاست ما این است که ایران سلاح هسته‌ای نداشته باشد، کسانی هم که این طرف و آن طرف می‌روند و می‌گویند که توافق چنین و چنان است، نمی‌دانند که توافق چگونه است، چراکه هنوز توافقی وجود ندارد. به آنها توصیه می‌کنم که منتظر بمانند و ببینند که این مذاکرات به کجا می‌رسد. از سال ۲۰۱۳ داریم می‌آزماییم که ببینیم آیا می‌شود از طریق دیپلماتیک به نتیجه رسید یا نه، هنوز هم نمی‌دانیم. اما طی چند هفته و چند ماه آینده ثابت می‌کنیم که این موثرترین راه است. جان کری در حالی تنها ۱۲ ساعت پس از بازگشت از ژنو در این کمیته حاضر شده و به پرسش‌ها در خصوص مذاکرات هسته‌ای ایران پاسخ داد که با نزدیک شدن طرفین به ضرب‌الاجل زمانی ماه مارس، بر فشردگی این جلسات افزوده شده و وعده دیدار آتی ایران و اعضای ۱+۵ هفته آینده در لوزان سوییس اعلام شده است. مذاکراتی که پیش بینی می‌شود حداقل سه تا چهار روز طول کشیده و در آن طرفین بحث را با اعلام نظر پایتخت‌های خود در خصوص طرح‌هایی که این هفته در ژنو مورد بحث و بررسی قرار گرفت، آغاز کنند.

از نگران شدن نتانیاهو تا جنگ روانی منافقین

مذاکرات هسته‌ای در داخل امریکا درست مانند داخل ایران مخالفانی دارد. جمهوریخواهان و دموکرات‌های منتقدی هستند که کاخ سفید را به سهل انگاری در برابر ایران متهم می‌کنند و اعتقاد دارند که تهران با تطویل مذاکرات در حال خریدن وقت به سود خود است. همزمان با مذاکرات هسته‌ای میان ایران و ۱+۵، سیاست‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای دولت یازدهم در ایران در راستای تنش‌زدایی از روابط به افزایش قدرت سیاسی ایران منتهی شده که همین مساله بر نگرانی متحدان عرب امریکا و البته رژیم صهیونیستی از دستاوردهای توافق هسته‌ای برای ایران افزوده است. اصلی‌ترین چالشی که در حال حاضر در مقابل کاخ سفید علم شده است، حضور احتمالی بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در کنگره امریکا برای سخنرانی در نفی توافق هسته‌ای با ایران است. بر اساس برنامه‌ریزی‌های اعلام شده نتانیاهو هفته آتی همزمان با برگزاری دور دیگری از مذاکرات هسته‌ای میان ایران و ۱+۵ در کنگره حاضر خواهد شد. کاخ سفید در چند هفته گذشته به کرات مخالفت خود را با این سخنرانی و در شرایطی که ایران و شش کشور پشت میز مذاکره قرار دارند و بازه زمانی تعیین شده هم هنوز به اتمام نرسیده اعلام کرده است. دو سناتور دموکرات روز دوشنبه با ارسال نامه‌ای به نخست وزیر رژیم صهیونیستی به وی هشدار دادند که حضور وی در کنگره امریکا می‌تواند بر رابطه حسنه طولانی مدت میان دو کشور تاثیر منفی بگذارد. این دو نفر از بی‌بی خواستند که به جای سخنرانی در کنگره در محفل خصوصی با حضور سناتورهای دموکرات شرکت کند که این درخواست از سوی نتانیاهو رد شد. نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی که تقریبا هر روز به بهانه‌ای در خصوص توافق هسته‌ای ایران با ۱+۵ موضع گیری می‌کند در تازه‌ترین اظهارات خود تاکید کرد که هر کاری بتواند انجام می‌دهد تا مانع توافق بد میان ایران و ۱+۵ شود. بی‌بی در بیانیه‌ای در این خصوص گفت: اطلاعاتی که در روزهای اخیر به من رسیده، به‌شدت نگرانی ما درباره توافق در حال شکل گیری میان ایران و قدرت‌های بزرگ را افزایش داده است. این توافق اگر به راستی امضا شود، به ایران اجازه می‌دهد به کشور در آستانه تسلیحاتی شدن، تبدیل شود. با نزدیک شدن به تاریخ سوم مارس که زمان اعلام شده برای سخنرانی بی‌بی در کنگره است بر حجم مخالفت‌ها با این اقدام ساختارشکنانه وی افزوده می‌شود و نشریه اتلانتیک نیز اخیرا در تازه‌ترین گزارش خود از واکنش‌ها به این اقدام نخست وزیر رژیم صهیونیستی خبر داد که سفرای برخی کشورهای عربی در واشنگتن، دعوت تل‌آویو برای شرکت در سخنرانی نتانیاهو را رد کردند بر اساس این گزارش سفیر رژیم صهیونیستی در واشنگتن برای همتایان عرب خود دعوتنامه ارسال کرده و از آنها خواسته است تا در سخنرانی وی در کنگره امریکا شرکت کنند اما اعراب این درخواست نتانیاهو را رد و اعلام کرده‌اند که در این نشست شرکت نمی‌کنند. خبرنگار اتلانتیک در پایان این گزارش می‌نویسد: اگرچه کشورهای عربی در محافل خصوصی موافق مواضع نتانیاهو درباره مذاکرات هسته‌ای هستند اما به صورت علنی این موضوع را مطرح نکرده و با مواضع اوباما مخالفت نمی‌کنند. در تحول مرتبط دیگری با مذاکرات هسته‌ای جاری میان ایران و ۱+۵، گروهک تروریستی منافقین سه‌شنبه مدعی شد که مدارکی را از فعالیت فوق‌سری هسته‌ای ایران که موازی با برنامه‌های هسته‌ای واقعی این کشور است، در اختیار دارد. این گروهک مدعی شدند مدارک مستندی را یافته که بر اساس آن مکان فوق سری هسته‌ای، تحقیقاتی ایران با سانتریفیوژهای پیشرفته در آنجا قرار گرفته است. مکان مورد ادعای منافقین لویزان ۳ نام دارد که بر اساس ادعای کذب آنها این مرکز نظامی در شمال شرقی تهران و در اطراف این شهر واقع است. ساعاتی پس از انتشار این مطلب در واشنگتن پست، تهران ادعای دروغین گروهک منافقین درباره برنامه هسته‌ای ایران را بی‌پایه و جعلی خواند. نمایندگی ایران نزد سازمان ملل در نیویورک با بی‌پایه و جعلی خواندن ادعاهای مندرج در گزارش واشنگتن پست درباره برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران اعلام کرد: جای تاسف است که این روزنامه ادعاهای دروغ و تکراری یک گروهک تروریستی که ماهیت ضدانسانی آن برای همگان آشکار بوده را منتشر کرده است.

نمایندگی کشورمان در سازمان ملل تصریح کرد: جای تاسف است که این روزنامه ادعاهای دروغ و تکراری یک گروهک تروریستی که ماهیت ضدانسانی آن برای همگان به ویژه افکار عمومی امریکا آشکار بوده و جعلی بودن ادعاهای قبلی این گروهک پس از مدتی روشن شده را منتشر کرده است. گروه‌های تندرو و رادیکال که سرمایه‌گذاری سنگین و طولانی خود روی امنیتی کردن برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران را از دست رفته می‌بینند و شاهد انزوای روزافزون سیاست ایران هراسی در نتیجه رویکرد منطقی جمهوری اسلامی ایران نسبت به تحولات بین‌المللی هستند، با عصبانیت اقدام به دروغ‌پردازی و تبلیغات سیاه علیه برنامه کاملا صلح‌آمیز هسته‌ای ایران کرده‌اند. همزمان با سرعت گرفتن دورهای مذاکراتی میان ایران و ۱+۵، جمهوری‌خواهان مخالف توافق نیز بر حجم فعالیت‌های خود افزوده‌اند. بر اساس تازه‌ترین گزارش از کنگره، لایحه مداخله کنگره در توافق نهایی هسته‌ای ایران و ۱+۵ این هفته ارایه می‌شود. لیندسی گراهام، سناتور جمهوری‌خواه امریکا ضمن تاکید بر اینکه کنگره حاضر نیست به دولت امریکا در مذاکرات هسته‌ای اختیار تام دهد، گفت: این هفته، لایحه‌ای را به کنگره ارایه می‌دهد که طبق آن کنگره نقش مستقیمی در مذاکرات هسته‌ای ایفا می‌کند. امیدوارم که آنها به تسلیحات هسته‌ای دست پیدا نکنند زیرا در آن صورت تمامی اعراب منطقه نیز تسلیحات هسته‌ای می‌خواهند و آن موقع ما در مسیر عقبی قرار می‌گیریم و اسراییل هرگز یک لحظه آرامش‌بخش به خود نمی‌بیند. این چیزی است که به جان کری پیشنهاد می‌کنم: اگر توافق خوبی باشد از آن حمایت می‌کنم اما قرار نیست که من به شما برگه تایید نهایی و اختیار تام بدهم بنابراین من در هفته جاری لایحه‌ای را ارایه می‌دهم که طبق آن کنگره باید هرگونه توافق نهایی با ایران را تایید کند. وی در خصوص توافق نهایی با ایران گفت: این بزرگ‌ترین تصمیمی است که هر رییس‌جمهوری در دوران زندگی من می‌تواند اتخاذ کند. اگر اشتباه کنیم، ایران به قابلیت هسته‌ای دست پیدا می‌کند، ما رقابت تسلیحات هسته‌ای در خاورمیانه به وجود می‌آوریم. اسراییل در تیررس این رژیم است و ما نیز در تیررس آنها هستیم.

آخرین اخبار از مذاکرات هسته‌ای

گفت‌وگوهای فشرده‌ای که در این دور از مذاکرات هسته‌ای میان ایران و ۱+۵ در ژنو و در راس آنها میان تیم‌های مذاکراتی ایران و امریکا شکل گرفت عملا بر گمانه‌زنی‌های رسانه‌ای در خصوص محتوای مورد بحث در پشت درهای بسته افزوده است. پس از پایان این دور از مذاکرات بود که برخی رسانه‌های غربی ادعا کردند که ایران و امریکا به توافق هسته‌ای ۱۰ ساله تن داده‌اند و در حال برنامه‌ریزی برای جزییات آن هستند. ۲۴ ساعت پس از درج این خبر، جاش ارنست، سخنگوی کاخ سفید در بیانیه‌ای خبر برخی رسانه‌ها مبنی بر اینکه ایران و امریکا در حال مذاکره بر سر یک توافق هسته‌ای ۱۰ ساله هستند را تکذیب کرد و آن را غیرواقعی خواند. علاوه بر این خبرگزاری آسوشیتدپرس اوایل هفته جاری گزارش داده بود که ایران و امریکا در حال دستیابی به توافقی هستند که در ابتدا منجر به محدودیت برنامه هسته‌ای ایران و سپس افزایش تدریجی این فعالیت‌ها در یک بازه زمانی مثلاً ۱۵ ساله خواهد شد. این در حالی است که مقام‌های ایرانی با رد این گزارش‌ها تاکید کردند تا زمانی که بر سر همه‌چیز به توافق نرسیم هیچ توافقی صورت نخواهد گرفت. در شرایطی که در این دور از مذاکرات هسته‌ای ژنو، تنها وزرای امور خارجه حاضر از حلقه هفت نفره مذاکرات، ظریف و کری بودند، گفته می‌شود که وزرای امور خارجه امریکا و روسیه قرار است هفته آینده با یکدیگر دیدار و درباره مسائل مختلف شامل مذاکرات هسته‌ای با ایران گفت‌وگو کنند. به گفته جان کری در این دیدار قرار است مسائل مختلف شامل اوکراین، سوریه، افغانستان و مذاکرات هسته‌ای با ایران مطرح شود. وزرای امور خارجه امریکا و روسیه قرار است در بیست و هشتمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل در ژنو که روز دوشنبه دوم مارس آغاز خواهد شد شرکت کنند. در تحولی دیگر مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا دستیابی به توافق هسته‌ای میان ایران و گروه ۱+۵ را نزدیک دانست. فدریکا موگرینی، مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در سخنرانی خود در اندیشکده چتهم‌هاوس مستقر در لندن گفت: دستیابی به توافق هسته‌ای با ایران نزدیک است و طرف‌های مذاکره‌کننده باید در دور بعدی این مذاکرات که قرار است هفته آینده در ژنو برگزار شود اراده سیاسی لازم را از خود نشان دهند. ما نباید این فرصت را از دست بدهیم. اگر طرف‌های مذاکره‌کننده همانند گذشته به همکاری‌شان ادامه دهند و اگر تمام طرف‌ها اراده سیاسی لازم برای سازش بر سر یک توافق خوب را داشته باشند دستیابی به توافق هسته‌ای نزدیک است. همه ما مسائل سیاسی داخلی شامل تنش‌ها در کنگره امریکا، انتخابات اسراییل و اختلافات در حاشیه خلیج(فارس) را داریم که باید با دقت تمام با آنها روبه‌رو شویم. دستیابی به یک توافق جامع به نفع تمام طرف‌های مذاکره‌کننده خواهد بود.

گفت‌وگو

قنادباشی در گفت‌وگو با «اعتماد»:

ایران خواهان توجه به خواست ملت یمن است

گروه دیپلماسی | این روزها، یمن شرایط حساسی را پشت می‌گذراند. روزهایی که هیچ افق و چشم‌اندازی برای این کشورها قابل ترسیم نیست. این مساله موجب شده است تا برخی کشورها بار دیگر نوک پیکان حملات‌شان را به سمت جمهوری اسلامی ایران نشانه بگیرند. جان کری، وزیر امور خارجه امریکا نیز طی سخنانی ادعا کرد که ایران به فروپاشی دولت این کشور کمک کرده است. سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان نیز دیروز اظهارات وزیر خارجه امریکا مبنی بر کمک ایران به سقوط دولت در یمن را فرافکنی و متناقض با اظهارنظرهای پیشین مقام‌های سیاسی امریکا خواند. در همین رابطه گفت‌وگویی با جعفر قنادباشی داشتیم که در ادامه می‌آید:

■ ارزیابی‌تان از تحولات کنونی یمن چیست؟

آنچه در یمن می‌گذرد، در واقع نشات گرفته از فاز جدیدی از خواست مردم این کشور است. در این فاز، مردم یمن درصدد روی کار آمدن، تشکیل و استقرار یک نظام جدید مبتنی بر دموکراسی هستند. آنها در گام‌های قبلی‌شان نظام سابق را که یک نظام دیکتاتوری و وابسته بود، فروپاشیدند هرچند که غرب و دولت‌های وابسته منطقه همچنان تلاش می‌کنند تا این نظام فروپاشیده و پوسیده را حفظ کنند ولی آنچه که رخ داده است، این است که مجلس منحل شده و نخست‌وزیر و رییس‌جمهوری این کشور استعفا داده‌اند و مردم نیز می‌خواهند از طریق یک میثاق عمومی که همان قانون اساسی است، یک نظام جدید مردمسالار را پایه‌ریزی کنند.

■ کشورهای غربی و برخی کشورهای منطقه که عضو شورای همکاری کشورهای حاشیه خلیج فارس هستند، ایران را به دخالت در این کشور متهم می‌کنند. دلیل این اتهام‌زنی چیست؟

از ابتدای خیزش ملت یمن، ابتدا دیکتاتور سابق این کشور یعنی علی عبدالله صالح این اتهامات را وارد می‌کرد و درصدد ایجاد تنش میان جمهوری اسلامی ایران و کشورهای عربی برآمد که این مساله موجب ایجاد تنش‌هایی در روابط دوجانبه نیز شد و سطح روابط سیاسی‌مان کاهش یافت و آنها برای دیپلمات‌های ما نیز مشکلاتی را به وجود آوردند اما با وجود این، آنها حتی یک سند و مدرک قابل قبول و حتی معمولی و نامعتبر مبتنی بر دخالت جمهوری اسلامی ایران در یمن ارایه نکردند و فقط با اظهارنظرهایی در پی فرافکنی هستند. آنها چون می‌دیدند که نمی‌توانند نیروهای مردم را آرام کنند، روی به فرافکنی آوردند تا از این طریق با ملت یمن و معترضان مقابله کنند. البته این مساله، عرف همه دیکتاتورهاست. در زمان قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نیز، شاه مخلوع نهضت اسلامی مردم را به کمونیست، شوروی و حتی انگلیس و... وصل می‌کرد. اظهارات آقای جان کری، وزیر امور خارجه امریکا را نیز در همین راستا می‌توان دید. ایشان ای کاش به جای این فرافکنی، می‌گفت که مردم از دیکتاتوری که از قضا مورد حمایت آنهاست، خسته شده‌اند. او باید مداخلات عربستان و غرب را تشریح می‌کرد. اگر آقای کری به بیان این موارد می‌پرداخت به نظر منافع بلندمدت امریکا بهتر و بیشتر تامین می‌شد.

■ رویکرد کشورهای غربی و به‌خصوص امریکا درباره تحولات غرب چگونه است؟

امریکایی‌ها طرفدار باقی ماندن نظام دیکتاتوری هستند.

■ دلیل این رویکرد چیست؟

مهم‌ترین عامل این رویکرد، حفظ منافع‌شان و عربستان است. آنها احساس می‌کنند که اگر یک حکومت دمکراتیک در یمن بر سر کار آید، این مساله بر آینده این کشور تاثیرگذار خواهد بود. اینک خواسته مردم یمن ایجاد یک نظام مستقل و برقراری مردمسالاری در آن است. هم‌اینک مردم یمن شعار مرگ بر امریکا را سر می‌دهند چون احساس می‌کنند نظام دیکتاتوری فعلی وابسته به امریکاست.

■ شما یکی از دلایل حمایت امریکا از نظام دیکتاتوری فعلی یمن را به خاطر عربستان دانستید. در این خصوص بیشتر توضیح می‌دهید.

بله. نه تنها آینده عربستان، بلکه آینده بحرین هم به این انقلاب یمن تاثیر بپذیرد. هم‌اینک عربستان بزرگ‌ترین خریدار تسلیحاتی شرکت‌های امریکایی است. بزرگ‌ترین پایگاه امریکا در منطقه در بحرین است. تحولات بسیاری از کشورهای عربی نیز از همدیگر اثر می‌گیرند و حالت دمینو به خود می‌گیرند.

■ موضع کشورهای عربی در رابطه با تحولات یمن چگونه بوده است؟

بیشتر کشورهای عربی پیرو عربستان و غرب هستند. از سویی، آنها می‌دانند که اگر یمن دمکراتیک شود، این اثر بر آنها هم اثر می‌گذارد. از طرفی اگر این تحولات را بپذیرند باید گروه‌های مخالف مانند حوثی‌ها را هم بپذیرند. متاسفانه اتحادیه عرب نیز در همین راستا بر دیکتاتوری اثر می‌گذارد.

■ رویکرد جمهوری اسلامی ایران از ابتدای تحولات یمن به این سو چگونه بوده است؟

رویکرد جمهوری اسلامی نسبت به تحولات کشورها، توجه به خواست و مطالبات مردم آنجاست. به این مساله نمی‌نگرد که کدام کشور مسلمان و کدام کشور غیرمسلمان و حتی کدام شیعه و کدام سنی است. این رویکرد هم مختص به دوران خاصی نیست. چه در دوره ابتدای انقلاب و دفاع مقدس، چه در دوران سازندگی و اصلاحات و چه در هشت ساله اخیر، این رویکرد یک استراتژی و رویکرد مبانی بوده است و ایران هم بر اساس آن حرکت کرده است. جمهوری اسلامی ایران می‌خواهد مردم کشورها، خود تصمیم‌گیر باشند و سرنوشت‌شان را رقم بزنند. در مساله یمن نیز همین مساله، صدق پیدا می‌کند. هم‌اینک مردم یمن خواهان و خواستار استقلال و دموکراسی هستند.

■ بسیاری معتقدند که مساله یمن، یکی از مسائل اختلافی ایران و عربستان است. نظر شما در این باره چیست؟

یمن خیلی جزیی است. روابط ایران و عربستان در چند بعد دارای اختلافاتی است، مسائلی نظیر مساله نفت، خلیج‌فارس و راه دادن و همکاری با امریکایی‌ها. به نظرم مسائلی مانند لبنان، عراق، سوریه و داعش بسیار مهم‌تر از یمن هستند. آقای روحانی در سخنرانی‌ای که در سازمان ملل داشتند از جهانی علیه خشونت و افراطی گری سخن گفتند اما آنچه عربستان می‌کند درست در خلاف این شعار آقای روحانی و نظر ایران است.

■ با توجه به اینکه مساله یمن آنچنان در روابط تهران و ریاض اثرگذار نیست، به نظرتان همکاری دو کشور در رابطه با یمن و ایجاد ثبات وجود دارد؟

به نظر نمی‌رسد. آنچه تاکنون عربستان از خود نشان داده است، حفظ نظام دیکتاتوری است و می‌خواهد از طریق راهبردهای مختلفی نظیر تجزیه‌طلبی و تقویت گروه‌های شبه‌داعشی و القاعده خواست‌هایش را در یمن پیش برد و مانع از پیروزی ملت یمن شود.